

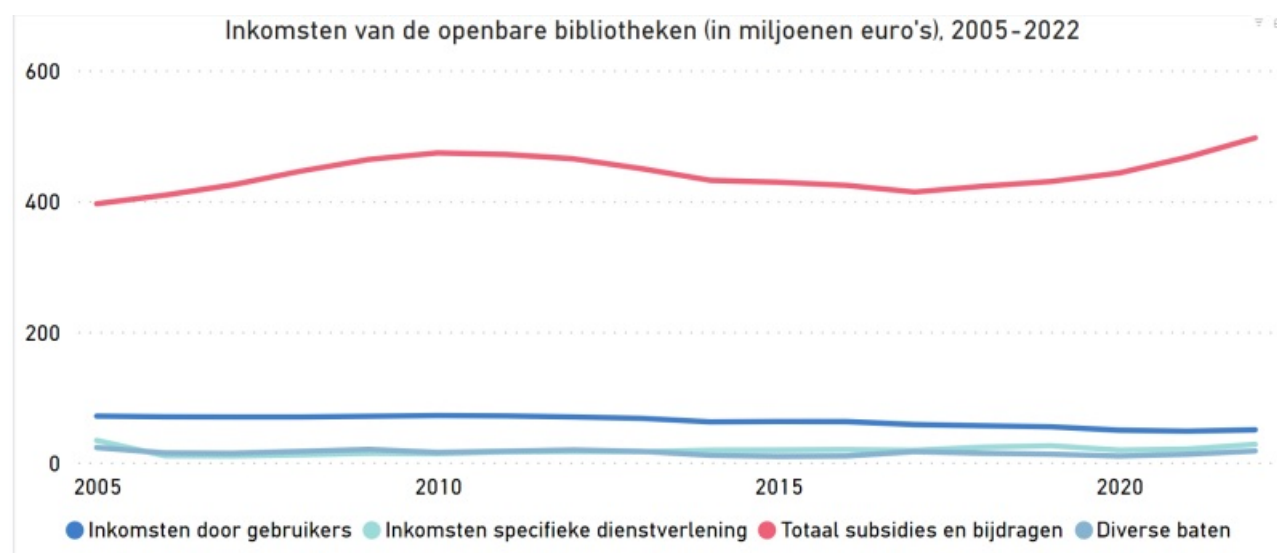
BEDRIJFSVOERING

Publicatie/Dossier vervolgpagina

Hoeveel medewerkers zijn in dienst bij de openbare bibliotheken? Hoeveel vrijwilligers leveren een bijdrage aan de dienstverlening? En wat zijn de grootste inkomsten en kostenposten voor de bibliotheken? Lees verder en kom alles te weten over de ontwikkelingen op het gebied van personeel en financiën.

Lichte stijging subsidies en bijdragen

Subsidies zijn de belangrijkste inkomstenbronnen van bibliotheken. Hoewel het subsidieniveau tussen 2010 en 2017 met 13% is gedaald, bestaat het merendeel van de inkomsten nog uit gemeentelijke subsidies en bijdragen (85%). Sinds 2018 is ieder jaar een lichte stijging te zien in de totale inkomsten uit subsidies. Gezamenlijk ontvingen bibliotheken in 2021 voor 467 miljoen euro aan subsidies. Gemiddeld ontving een bibliotheekorganisatie in 2021 25,35 euro aan (gemeentelijke) subsidie per inwoner; in 2017 was dit 23,61 euro. De stijging in het totaal aan subsidies gaat echter niet voor alle lokale bibliotheken op: één op de vijf bibliotheekorganisaties ontving in 2021 minder subsidies dan in 2020. Naast subsidies bestonden de baten uit eigen inkomsten van bibliotheken (69,0 miljoen) en diverse baten zoals rente en sponsoring (12,6 miljoen). In de eigen inkomsten van bibliotheken zijn de gevolgen van de coronamaatregelen duidelijk zichtbaar; deze daalden in 2020 en 2021 met circa 15% ten opzichte van 2019.

Bron: Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022.

7.042

medewerkers in loondienst

23,0 duizend

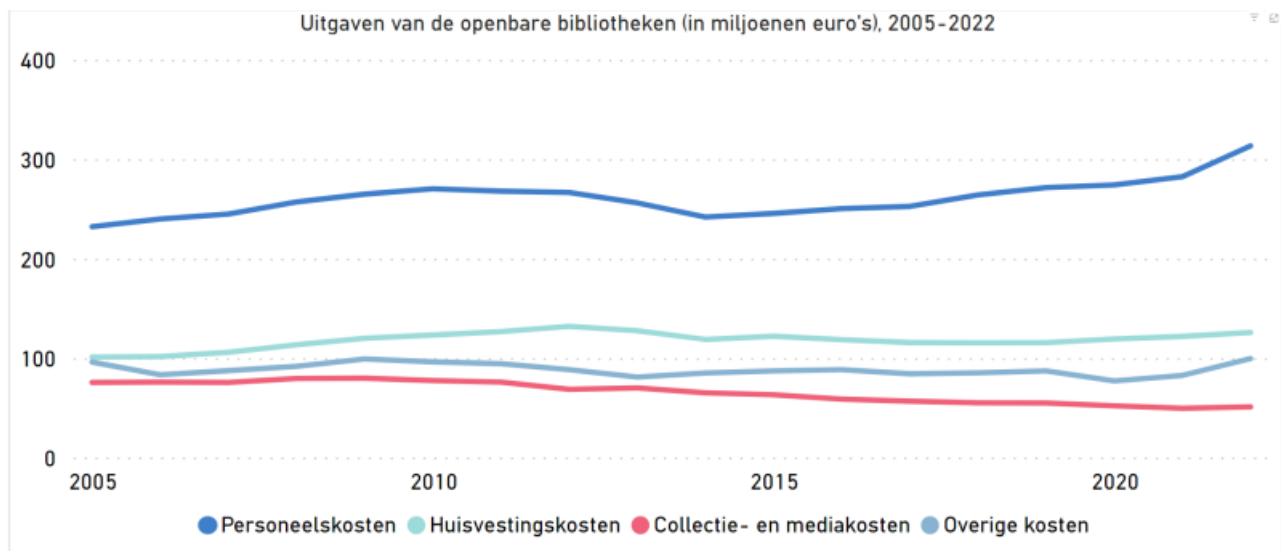
vrijwilligers

535 miljoen euro

kosten

Stijging personeelskosten

Het lastenniveau van de bibliotheekorganisaties houdt gelijke tred met de baten – er is niet of nauwelijks sprake van het vormen of aanspreken van reserves. In 2021 bestonden de lasten in totaal uit 535 miljoen euro. De grootste kostenpost is het personeel; 53% van de lasten van bibliotheken bestaat uit kosten voor personeel (283 miljoen euro). De post huisvestingskosten is in grootte de tweede kostenpost: 22% van de uitgaven is bestemd voor huisvesting. De stijging van de totale lasten van bibliotheken in vergelijking met 2020, destijds 523 miljoen euro, komt met name voort uit een stijging van de personeelskosten. Deze stijging hangt nauw samen met de lichte groei die zichtbaar is in het personeelsbestand van de bibliotheken.

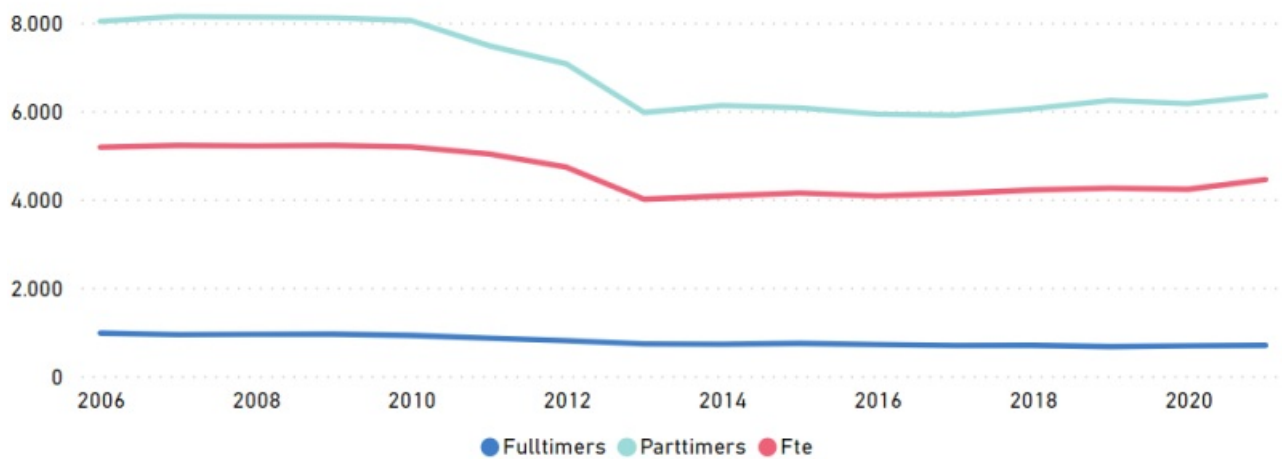

Bron: Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022.

Lichte groei personeelsbestand

De economische recessie, die vanaf 2010 invloed kreeg op de overheidsinkomsten, heeft tot gevolg gehad dat de subsidiebaten van bibliotheken zijn gekrompen. Deze teruggang heeft vooral invloed gehad op het personeelsbestand. Dat werd, uitgedrukt in personen, tussen 2010 en 2013 zo'n 25% kleiner. In fte's ging het om een teruggang van 23%. Daarna fluctueerde de omvang van het personeelsbestand nog enigszins, maar sinds 2014 is zowel het aantal personen als het aantal fte's relatief stabiel. In 2021 is het totale personeelsbestand van de bibliotheken iets gegroeid: de bibliotheken telden 7.042 medewerkers in loondienst. Het merendeel van deze medewerkers werkte parttime (90%).

Aantal fulltimers, parttimers en fte werkzaam in bibliotheken, 2006-2021

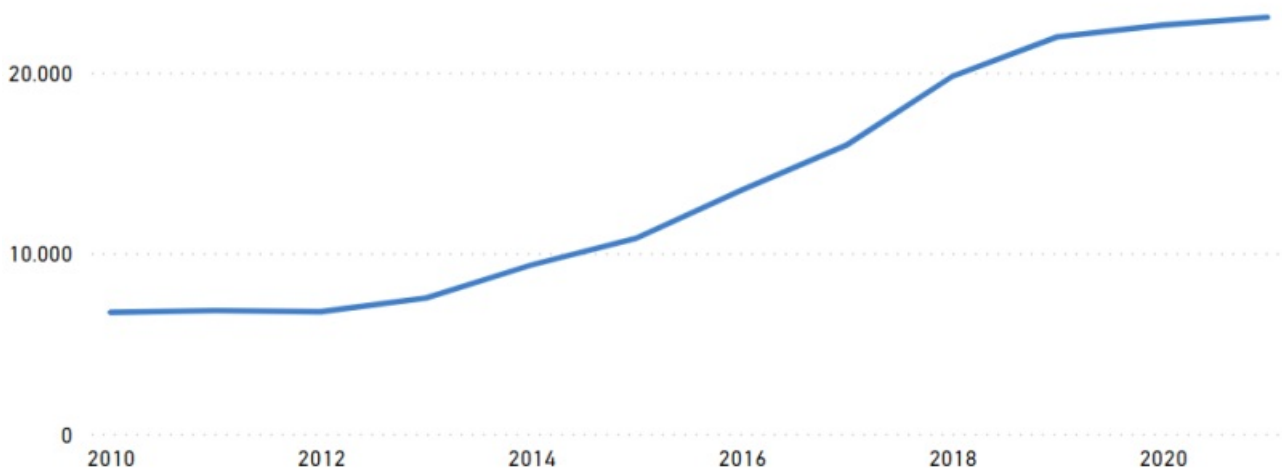

Bron: Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022.

Lichte toename vrijwilligers

Dat veel bibliotheken in moeilijke tijden de dienstverlening in stand hebben kunnen houden, is mede gerealiseerd door de inzet van vrijwilligers. Alle bibliotheekorganisaties maakten in 2021 gebruik van vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers is ieder jaar gestegen, van circa 7 duizend in 2010 tot bijna 22 duizend in 2019. Ook in 2021 bleef het aantal vrijwilligers toenemen, al was de stijging net als in 2020 beduidend minder groot dan andere jaren. Dit hangt nauw samen met de tijdelijke sluiting en beperkte openingstijden van de bibliotheken. In 2021 waren er circa 23,1 duizend vrijwilligers werkzaam in de bibliotheken.

Aantal vrijwilligers in openbare bibliotheken, 2010-2021

Bron: Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022.

Alternatieve werkzaamheden

Vanwege de coronamaatregelen vielen werkzaamheden rondom programmering, activiteiten en cursussen, de dienstverlening aan het onderwijs en de frontoffice in 2020 en 2021 in de meeste bibliotheken stil. Medewerkers bij wie hierdoor tijd vrij kwam, boden veelal klantondersteuning bij de digitale bibliotheek (bij 82% van de bibliotheekorganisaties), zetten nieuwe activiteiten op (80%) of volgden online cursussen (75%). Veel van deze werkzaamheden werden vanuit huis verricht: bij het merendeel van de bibliotheken werkte het personeel (deels) thuis. Met name personeel met klassieke

bibliotheekfunctie, zoals uitlending en collectie, werkte nog in de bibliotheek. Om de medewerkers in deze periode te ondersteunen, werd veel ingezet op technische ondersteuning, zoals Microsoft Teams en Zoom, maar ook op flexibele werktijden, ergonomisch thuiswerken en het psychisch welzijn van de medewerkers.

Bronvermelding

- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine (2022). *Openbare bibliotheken*.